

24.

yılımız kutlu olsun

# Popüler Bilim

ARALIK 2016 YIL 24 SAYI 251 • www.populerbilim.com.tr • 10 TL

- DÜNYANIN EN BÜYÜK ÇÖLÜNÜN İLGİNÇ ÖYKÜSÜ: SAHRA ÇÖLÜ
- ÇOCUĞUN KİŞİLİĞİNİ ROL MODELİ BELİRLİYOR
- ÇOCUKLAR FELSEFE YAPABİLİR Mİ?
- 2016 YILI NOBEL ÖDÜLLERİ SAHİPLERİNİ BULDU
- SOSYAL MEDYANIN ÖTEKİ YÜZÜ
- SİGARA AĞIZ KANSERİNİ TETİKLİYOR!

## RÜYALARIMIZI YÖNETMEK MÜMKÜN MÜ?

EĞİTİMDE  
PARADİGMA DEĞİŞİMİ  
KAÇINILMAZ

3D (ÜÇ BOYUTLU)  
YAZICILAR ve  
GELECEĞİMİZ

BUZ DEĞİ  
BÜYÜRKEN  
İZLENİYOR

ISSN 01301-37-85-5  
9 780130 130137

# ÇOCUKLAR FELSEFE YAPABİLİR Mİ?

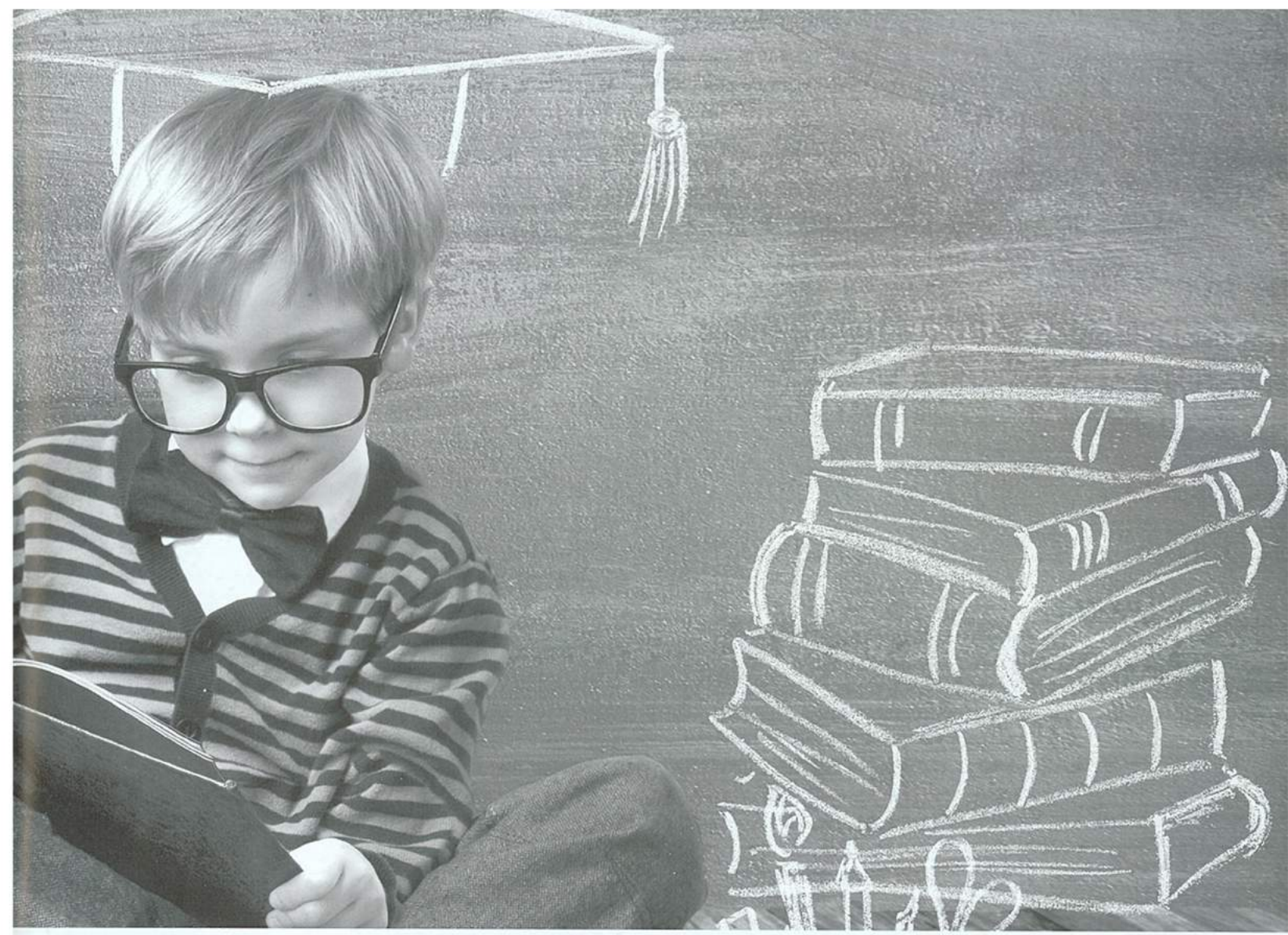
Dr. Özge ÖZDEMİR  
Çocuk Felsefe Eğitmeni

Felsefe, toplumda büyük F ile başlayan bir etkinlik olarak algılanıyor. Bu alanda yetkinliği olan büyük insanların büyük düşünceler üzerine büyük tartışmalar yürüttüğü, anlaşılması zor bir alan gibi. Sokaktaki insan, felsefe tarihindeki 'izm'leri bilmeden, felsefecilerin isimlerini, dönemlerini ya da kuramlarını öğrenmeden felsefe yapılamaz yönünde bir genel kanaata sahip. Böyle olunca, insanlar felsefeye ilgi duymuyor ya da olan ilgisini hızla kaybediyor. Tamamen felsefeden uzaklaşınca, sanat, bilim, siyaset gibi diğer alanlardaki sorulara vasat ve yüzeysel cevapları vermeye yöneliyor.

"Felsefe önce öğrenilir, sonra yapılır" anlayışıyla, felsefenin sadece bir akademik disiplin olarak sınırlı sayıda insana hitap etmesinin yarattığı sorunlar, son yıllarda farklı bir anlayışın gelişmesine neden oldu.

1960'ların başı itibarıyla, dünyada "Felsefe yaparak öğrenilir" diyen yeni bir hareket ortaya çıktı. Bu bakış açısına göre, herkes potansiyel felsefecidir; bir insan felsefe tarihini, terimlerini, temel tartışmalarını ve kuramlarını bilmesede, felsefe yapabilir. Akademik gelenek öncesinde, binlerce yıldır insanların okullarda, işyerlerinde, kitap kulüplerinde, kafelerde, tavalarda, meydanlarda ve hamamlarda yaptığı gibi... Her yaşta insan, aktif olarak katılarak, düzgün biçimde düşünerek, cesurca ifade ederek, diğer katılımcıları dinleyerek felsefe yapabilir; yaptıkça öğrenir, öğrendikçe daha iyi yapar. Yalnızca evde yalnız başına okuyarak ya da sınıfta aktarılan bilgiyi zihnine depolayarak değil, topluluk içinde diğerleriyle birlikte kavramlar ve felsefi sorular üzerine soruşturma yaparak felsefeyi öğrenebilir.

Bu hareketin eğitim alanındaki öncülerinden biri, Çocuklar için Felsefe pedagojisinin kurucusu Matthew Lipman'dır. Çocuklara felsefe yapmayı öğreten, literatürde **Philosophyfor Children** olarak adlandırılan pedagoji, kısaca **P4C** olarak bilinir. Bir P4C oturumunda, çocuklar, herkesin birbirini görebileceği bir çember şeklinde otururlar. Oturumu yöneten kişi burada **kolaylaştırıcı** (facilitator) olarak yer alır. Yani her şeyi bilen ve aktaran olarak değil, çocuklarla birlikte soruşturan kişi olarak konumlanır. Kolaylaştırıcı, çocuklara bir hikâyeye anlatır. Hikâyenin içinde saklı olan en temel felsefi soruna ulaşılır ve soru açıklıkla ortaya konur. Örneğin, bir hikâyede Odise hep mutluluk veren şurubu içip içmeme kararıyla karşılaşır. Burada soru, "Odise insanı her daim mutlu eden şurubu içmeli mi, içmemeli



mi?" şeklinde ortaya konur ve çocuklar mutluluk kavramı üzerine konuşmaya ve birlikte soruşturma yapmaya başlarlar. Soruşturan topluluk içerisinde çocuklar önemli bilişsel adımlar atarlar; hipotez yaratma, kavramları açık ve anlaşılır hale getirme, akıl yürütme, örnek ve karşı-örnek sunma, birbirlerinin varsayımlarını sorgulama, çıkarım yapma, soruşturmayı takip etme vb. Ayrıca soruşturan topluluk sosyal bir etkinliktir; çocuklar kendi fikirlerini paylaşırlar, birbirlerini dinlerler, birbirlerine yardım ederler. Çocuklar, aralarındaki bağı güçlendiren, saygılı iletişim becerilerini ve duygusal esnekliklerini geliştiren bir çalışma yaparlar. Çocukların erken yaşta akıl yürütme ve diyalog becerilerini geliştiren bu eğitimle karşılaşmaları, onların gelecekte sağlıklı bireyler ve bilinçli vatandaşlar olma potansiyellerine büyük katkı sağlar.

Çocuklar hikâyeler aracılığıyla özgürlük, gerçeklik, iyilik, farklılık vb. pek çok kavramı özgürce keşfetmenin tadına varırlar. Sahici bir diyaloga girerek, bağımsız düşünme, farklı fikirleri dinleme, kendi fikirlerini cesurca ifade etme deneyimiyle karşılaşır. Bilginin endokrinasyonu yerine, bilginin birlikte anlamaya çalışarak elde edilebileceğini görürler. Demokratik bir tartışma ortamına katılarak, demokratik değerleri inşa etme ve sürdürme yolunda bizzat deneyim kazanırlar. Eğitim sürecinde anda olurlar, gelecekteki bir hedefe ulaşmak yerine, o anda anlamak üzerine yoğunlaşırlar. Özetle, çocuklar öğrenmeyi öğrenmenin zevkine varırlar. Bu da gelecekte zevkle öğrenebilen, anlamaya çalışan ve bunu dayanışma içerisinde yapabilen yetişkinlerle karşılaşmamız demektir.

Özellikle İngiltere'de çok yaygın olan bu pedagoji, hem okullarda P4C dersi aracılığıyla hem de

başka derslerin öğretiminde bir metot olarak çocuklara sunuluyor. Ülkemizde de bu alanda çalışmalar yapan kişiler ve oluşumlar bulunmaktadır. Bunlardan biri olan **Little Thinkers Society**, özellikle öğretmen eğitimi konusunda etkin çalışmalar yürütüyor. Çünkü öğretmenlerin soruşturan topluluk metodunu içselleştirmelerinin, çocukların P4C'nin bilişsel, sosyal ve duygusal kazanımlarına ulaşmalarındaki ilk adım olduğuna inanıyorlar. Ayrıca çocuklarla, yetişkinlerle ve dezavantajlı gruplarla atölye çalışmaları yapan Little Thinkers Society, ülkemizde herkesin felsefeyle olumlu biçimde tanışmasına katkı sağlamayı amaçlıyor. Siz de çocuğunuzu P4C çalışmasıyla tanıştırmak isterseniz, en yakın atölye Kasım ayında Boğaziçi Üniversitesi Mezunlar Derneği'nde (BÜMED) başlıyor. Detaylı bilgi için [Itsegitim.com](http://Itsegitim.com) adresine bakabilirsiniz.

